مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

انجنیر داؤد اڅک

۲۰۲۰/۱۰/۰۴

که جنګ وپیژنو، صلحي ته رسیږو

کله چي د کار وسایل خصوصي سول ورو ورو ټولنیز طبقات رامنځته سول، د طبقاتو د ایجاد سره سم حکومت رامنځته سو او د حکومتونو د ایجاد سره جنګونه پیل سول چي متأسفانه تر نن ورځي پوري دوام لري.
معنا دا چي د سرمایي رشد او پراختیا په ټولنو او دولتونو کي سیالی رامنځته کړې چي دغه سیالی نن ورځ داسي پړاو ته رسیدلي دي چي انسانان یو بل د کمزوره کولو یا د ډیر څه لاس ته راوړلو لپاره د هر ډول وسیلي څخه کار اخلي. په تیره بیا د نړی زبر ځواکونه چي په مدرنو وسایلو سره په بیلو بیلو بهانو باندي پر کمزورو او مخ پرانکشافه هیوادو باندي حملي کوي، اشغالوي ئې، بنستونه ئې ورانوي او د خپلو عظمت پلوو ستراتیژیو د تطبق لپاره ئې د سونګ د موادو په څیر په کار اچوي.
په نړی کي ډیري شخړي پیښي سویدي خو د خط د ایجاد څخه تر ۲۰۲۰ میلادي کال پوري ۱۴۵۰۰ جنګه د تاریخ په حافظه کي ثبت سویدي چي په ملیاردو انسانان ئې وژلي او بې شماره ورانی ئې رسولي دي. د جنګ په هکله نظریات ویشل سویدي. یوه ډله پوهان وایي چي جنګ عام مفهوم دی او د انساني ښکارهنګ (فرهنګ) نه جلا کیدونکي برخه ده. خو بله ډله بیا باور لري چي جنګ د ټولني په ځانګړو ټولنیزو او ښکارهنګي (فرهنګي) شرایطو پوري اړه لري.

جنګ پیژندنه:

جنګ په لغوي لحاظ د هندواروپائي ژبو کلیمه پیژندل سویده او د پارتي یا پارتي ژبي ګینګ، ګهینګ Ghengh څخه ریښه اخلي چي د حرکت او پر مختګ په معنا دی. انګلیسي Gang (ګنګ) د لرغوني الماني ژبي Gang (ګنګ) څخه اخیستل سویدی چي د تګ، سفر، ډله ایز حرکت، مخته وړل... په معنا دی. په هالنډي ژبه کي Gang(څنګ) هم د حرکت، تیز حرکت، تګ، د تګ طریقه، د تګ دهلیز... په معنا دی. خو په اصطلاح کي فیلسوفانو او نظامیانو باندارونه پر کړیدي او بیل بیل ئې تعریف کړیدی.
هیروکلیت یونانی چي د سقراط مخکي ئې ژوند کاوه وایي چي:(جنګ یو طبعي امر دی او د ښکارهنګ «فرهنګ» نه بیلیدونکي برخه ده. خو مبارزه عدالت دی).
د انګلستان د سلطنتي نظامي اکاډمي استاذ جان کیګان (۱۹۳۴- ۲۰۱۲ م) جنګ داسي تعریفوي:
(جنګ نړیوال مفهوم دی چي ډول او پراختیا ئې د هغه ټولنو او حکومتونو لخوا ټاکل کیږي چي مصارف ئې ورکوي).
کارل فون پروسي ۱۷۸۰ – ۱۸۳۱میلادي پوري (د جنګ په هکله) تر عنوان لاندي پخپل کتاب کي لیکي چي:
(جنګ د زور پر بنسټ یو عمل دی څو وکولای سو چي په دښمن باندي خپلي غوښتني ومنو. فون زیاتوي چي جنګ نباید مستقیل او متغیر مفهوم فکر کړو بلکه د یوې سیاسي وسیلي په حیث ئې باید مطالعه کړو).
ټولنپوهنه بیا د نفوذ زیاتوالی د نعمتونو او شغل کموالی د جنګ لامل بولي.
خو مارکسیزم پدې عقیده دی چي طبقاتي ټولني، طبقاتي ګټي او ازاد بازار د جنګ لامل دی.

زما اڅک فلسفه د جنګ په هکله:

زه په بخښني سره د پورته تعریفونو او لاملونو سره همږغی نه یم او پدې اند یم چي جنګ په تیره بیا اوسنی مډرن جنګ نه د انساني ښکارهنګ (کلتور) برخه ده، نه عام نړیوال مفهوم دی، نه هم نن ورځ په اوسني مډرن جنګ باندي خپلي ناروا غوښتني پر نورو اولسونو باندي تحمیل کولای سو او نه ئې د ازاد بازار محصول بولم.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په څیر و لولئ

زما په اند جنګ د انساني غرور، ځان غوښتني او تکبر محصول دی. يعني کله چي يو مملکت يا يو واکمن هر څه يا ډير څه د ځان لپاره غواړي نو طبعي ده چي د نورو خلګو يا ملکونو حقوق به تر پښو لاندي کوي او پر حقه حريم به ئي تجاوز کوي. دغه تجاوز پخپل زات کي بدرنګه او خښن عمل دی چي نوم ئي جنګ دی. يعني اوسنۍ مډرن جنګ يو لغوړن او خښن عمل دی چي بيله وراني، بربادي، انسان وژني او ويني تويوني څخه بل محصول نلري.
که څه هم چي زبرځواکونو د دوهم نړيوال جنګ ورسته نيابتي جنګو ته مخه کړيده غريب، بيچاره او ناپوهه اولسونه پخپله نمايندګي سره جنګوي خو که دغه حالت دوام پيدا کړي بيله شکه به ددغه نيابتي زما په اند سوړ جنګ بڅرکي د جنګړه ملکونو لمنو ته هم ورسيږي او بلاخره به په داسي ګرم جنګ سره واوړي چي د لومړي يا دوهم عمومي جنګ په شان نه بلکه د ستورو جنګ به وي چي د مځکي ګُره به تهديد کړي.
اوس که نړيوال زبرځواکونه حقوق بشر ته احترام لري نو بايد د غرور او تکبر د آس څخه راکښته سي او د نړۍ ټولو مظلومو خلګو ته د خپلو خلګو په شان د انسان په صفت قائله سي او د خپلو نازولو په شان د ژوند کولو او خپل سرنويشت ټاکلو حق ورکړي، جنګونه ختم کړي او د اټومي اسلحو پر ځای داسي بشري نعمتونه او تکنالوجي توليد کړي چي د انسانانو د خوښۍ، او ارامۍ سبب سي نه د ورانۍ او بربادۍ.
په **پایله** کي به دا منوو چي د پروني (د تمدن مخکي) جنګ او اوسني مډرن جنګ توپير دادی چي په ابتدائي (د تمدن مخکي) جنګو کي به مؤقت او نسبي ګټونکی معلوم سو خو اوسني مدرنو او اټومي جنګونو دا وښودل چي اوسنۍ جنګ اصلاً ګټونکی نلري. نو زما په اند جنګړه ملکونه چي د جنګ وسايل او نړيوال بازار ئي په اختيار کي دی بايد دغه ټکي ته په پوره جديت او عقلانيت سره متوجه سي چي:
جنګ نور د حل لاره نده، د امتيازاتو او نعمتونو د لاسته راوړلو وسيله نده او په پوره جرئت بايد ومني چي اوسنۍ جنګ نه د افغانستان په ګټه دی نه د جهان. لهذا د دي وخت رارسيدلی دی چي په پوره صداقت سره يو د بل حقوقو ته احترام وکړو او د زور ښندني څخه لاس واخلو څو د صلحي په فضا کي د ورونو په شان ژوند وکړو.

په درنښت

سر چيني:
- هالنډي په الماني ژبه قاموس.
- هالنډي په فارسي ژبه قاموس.
- د جنګ او War انکلو پيديا.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولـئ